

Running head: DE RELATIE TUSSEN ZELFVERTROUWEN EN SOCIALE
VAARDIGHEDEN OP HET VERMOGEN VAN JONGVOLWASSENEN OM
RELATIES AAN TE GAAN MET MENSEN VAN HET EIGEN EN ANDERE
GESLACHT

**De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het
Vermogen van Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met
Mensen van het Eigen Geslacht en het Andere Geslacht**

Masterthesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Naam: Charlotte Stoop

Studentnummer: 3926761

Begeleider: J. J. Endendijk

Tweede beoordelaar: H. Vossen

Datum: 27-05-2016

Abstract

Gender based relationship efficacy in relation to self-esteem and social self-efficacy is investigated in the current study and the moderating role of gender on these relations. The sample in the study consisted of 292 adolescent students (age 18 – 25) from different educational institutions of vocational schooling, higher vocational schooling and university level. Self-esteem was measured by using the Rosenberg Self-Esteem Scale [RSES] and social self-efficacy was measured by using the Scale of Perceived Social Self-Efficacy [PSSE]. Gender based relationship efficacy with same sex and other sex was measured by using the Gender-Based Relationship Efficacy Questionnaire [GBRE]. The results showed that a higher level of social self-efficacy was related to an improved gender based relationship efficacy. A higher level of self-esteem was only related to an improved gender based relationship efficacy with same sex. Furthermore, adolescent men and women showed no differences in the relation between self-esteem, social self-efficacy and gender based relationship efficacy with same sex and other sex. Lastly, adolescents felt less efficacious in other-sex relationships than in same-sex relationships.

Keywords: self-esteem, social self-efficacy, gender based relationship efficacy, adolescents

Samenvatting

In het huidige onderzoek is de relatie tussen zelfvertrouwen en sociale vaardigheden op het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht onderzocht. Tevens is de modererende rol van geslacht binnen deze relaties onderzocht. De steekproef bestond uit 292 jongvolwassen studenten (18 – 25 jaar) uit verschillende onderwijsinstellingen in Nederland van het middelbaar beroepsonderwijs [MBO], hoger beroepsonderwijs [HBO] en wetenschappelijk onderwijs [WO]. Zelfvertrouwen werd gemeten met de Rosenberg Self-Esteem Scale [RSES] en sociale vaardigheden werd gemeten met de Scale of Perceived Social Self-Efficacy [PSSE]. Het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht werd gemeten met behulp van de Gender-Based Relationship Efficacy Questionnaire [GBRE]. Uit het onderzoek bleek dat een hogere mate van sociale vaardigheden gerelateerd was aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Een hogere mate van zelfvertrouwen was enkel gerelateerd aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht. Verder verschilden jongvolwassen mannen en vrouwen niet van elkaar in de relatie tussen

De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het Vermogen van
Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

zelfvertrouwen en sociale vaardigheden op het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Tot slot kwam uit de resultaten naar voren dat jongvolwassenen zich minder goed in staat voelden om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht dan met het eigen geslacht.

Trefwoorden: zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht, jongvolwassenen

Inleiding

De jongvolwassenheid is een belangrijke periode in de ontwikkeling waarbij sociale relaties centraal staan. Het opbouwen van hechte vriendschappen, het uitbreiden van de sociale kring en aansluiting vinden bij leeftijdsgenoten worden in deze periode steeds belangrijker (La Greca & Harrison, 2005). Uit onderzoek is gebleken dat relaties met leeftijdsgenoten worden gekenmerkt door gendersegregatie (Zosuls, Field, Martin, Andrews & England, 2014; Mehta & Strough, 2009). Men spreekt van gendersegregatie wanneer jongens en meisjes zich scheiden in groepen van hetzelfde geslacht met betrekking tot sociale interacties (Throne & Luria, 1986, zoals geciteerd in, Mehta & Strough, 2009). Al op jonge leeftijd blijkt dat kinderen een sterke voorkeur hebben voor het spelen met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht. Deze voorkeur neemt toe met de leeftijd, maar neemt weer af in de adolescentie (Mehta & Strough, 2009; Strough & Covatto, 2002). Doordat kinderen lange tijd alleen of voornamelijk met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht omgaan, ontstaan er twee gescheiden 'culturen' voor jongens en meisjes wat leidt tot verschillende ontwikkelingstrajecten voor jongens en meisjes (Maccoby, 1998). De grotere prevalentie van externaliserend gedrag bij jongvolwassen mannen en de grotere prevalentie van internaliserend gedrag bij jongvolwassen vrouwen kunnen deels voortkomen uit de interpersoonlijke processen die zich binnen deze gendergesegregeerde relaties voordoen (Rose & Rudolph, 2006). Aangezien jongvolwassen vrouwen zich in contact met leeftijdsgenoten kwetsbaarder opstellen dan jongvolwassen mannen en meer bezig zijn met afwijzing en beoordeling, zullen zij zich sneller zorgen maken binnen een relatie. Dit draagt bij aan het ontstaan van internaliserende problemen zoals angst en depressie (Rose & Rudolph, 2006). Bovendien wordt storend gedrag in relaties tussen jongvolwassen vrouwen sneller afgekeurd, omdat pro-sociaal gedrag bij jongvolwassen vrouwen een belangrijkere rol inneemt dan bij jongvolwassen mannen (Rose & Rudolph, 2006). Vanwege de consequenties van deze gendergesegregeerde relaties is het begrijpen van processen die ten grondslag liggen aan gendersegregatie belangrijk.

Het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht kan worden gezien als een mechanisme wat mogelijk ten grondslag ligt aan gendersegregatie (Zosuls et al., 2014). Dit vermogen heeft betrekking op hoe goed een persoon denkt dat hij of zij is in de omgang met mensen van het eigen of het andere geslacht (Zosuls et al., 2014). De percepties en overtuigingen van jongvolwassenen kunnen van invloed zijn op de manier waarop zij relaties aangaan met mensen van het eigen en het andere geslacht. Zo zijn er binnen het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan

te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht individuele verschillen zichtbaar. Een deel van de jongvolwassenen is goed in staat om relaties aan te gaan met beide geslachten, terwijl anderen hier minder goed in zijn (Zosuls et al., 2014). Het is daarom belangrijk om te kijken naar voorspellers van deze verschillen. In het huidige onderzoek zal onderzocht worden of de mate van zelfvertrouwen en sociale vaardigheden gerelateerd zijn aan het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Tevens wordt onderzocht of deze relaties anders zijn voor jongvolwassen mannen en vrouwen.

Uit de theorie blijkt dat zelfvertrouwen belangrijk is voor het aangaan van relaties. Leary en Baumeister (2000) stellen dat zelfvertrouwen een sociometer is: een interne graadmeter die aangeeft of je gewaardeerd wordt door anderen. Deze gevoelens van waardering zijn afhankelijk van de sociale rol die men inneemt. De sociometer theorie stelt dat mensen met weinig zelfvertrouwen geneigd zijn om sociaal wenselijk gedrag te vertonen naar anderen om erbij te horen. Een laag zelfvertrouwen kan ook leiden tot onaangepast gedrag, omdat het gevoel niet gewaardeerd te worden kan leiden tot negatieve emoties zoals angst, woede en verdriet en disfunctioneel gedrag (Leary, 2005). Meerdere onderzoekers suggereren dat er een verband bestaat tussen zelfvertrouwen en het vermogen om relaties aan te gaan. Zo blijkt uit onderzoek van Thomas & Daubman (2001) dat er een verband bestaat tussen de kwaliteit van vriendschappen van jongvolwassen vrouwen en de mate van zelfvertrouwen. Een beperkte mate van zelfvertrouwen kan de kwaliteit van relaties negatief beïnvloeden. Zo voelen mensen met weinig zelfvertrouwen zich sneller afgewezen in een relatie. Wanneer er zich problemen voordoen binnen een relatie, zijn zij geneigd zich te beschermen van de pijn door zich terug te trekken van de relatie wat leidt tot een verminderde verbondenheid. Mensen met veel zelfvertrouwen richten zich bij sociale problemen juist op het behoud en het versterken van de relatie (Murray, Rose, Bellavia, Holmes & Kusche, 2002). Daarnaast komt uit onderzoek van Anthony, Wood & Holmes (2007) naar voren dat mensen met veel zelfvertrouwen zich sneller aansluiten bij een sociale groep dan mensen met weinig zelfvertrouwen. Uit het onderzoek blijkt dat de mensen met weinig zelfvertrouwen zich eerst geaccepteerd moeten voelen voordat zij zich aansluiten bij een groep. Onderzoek toont dan ook aan dat het hebben van zelfvertrouwen gekoppeld is aan gezonde sociale relaties en sociale identiteit (Benish-Weisman, Daniel, Schiefer, Möllering, & Knafo-Noam, 2015). Echter wijst onderzoek van Laible, Carlo en Roesch (2004) uit dat het verband tussen zelfvertrouwen bij jongvolwassenen en relaties met leeftijdsgenoten complex is, omdat de

relatie tussen zelfvertrouwen en relaties met leeftijdsgenoten bij jongvolwassen vrouwen gemedieerd wordt door empathie en pro-sociaal gedrag.

Naast zelfvertrouwen speelt ook de mate van sociale vaardigheden bij jongvolwassenen een belangrijke rol in de manier waarop zij relaties aangaan met leeftijdsgenoten (Coleman, 2003). Sociale vaardigheden en het vermogen om relaties aan te gaan worden in de wetenschappelijke literatuur dan ook regelmatig met elkaar in verband gebracht. Zo suggereert Berndt (2002) dat de kwaliteit van vriendschappen een direct effect heeft op de sociale ontwikkeling, waaronder de sociale aanpassing. Coleman (2003) stelt dat beperkte sociale vaardigheden samengaan met beperkte sociale relaties. Daarnaast blijkt dat de mate van sociale vaardigheden kan worden voorspeld aan de hand van de kwaliteit van relaties met leeftijdsgenoten (Bilgin & Akkapulu, 2007).

Het zelfvertrouwen van jongvolwassen vrouwen hangt volgens Thomas en Daubman (2001) positief samen met de kwaliteit van de relatie met mensen van het andere geslacht. Dit verband is echter niet gevonden voor de kwaliteit van de relatie met mensen van hetzelfde geslacht. Daarom is de verwachting dat in relaties met mensen van het andere geslacht individuele verschillen in zelfvertrouwen mogelijk belangrijker zijn dan in relaties met mensen van het eigen geslacht. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat jongvolwassen mannen en vrouwen van nature geneigd zijn om op te trekken met mensen van het eigen geslacht (Zosuls et al., 2014; Mehta & Strough, 2009). De neiging om relaties te vormen met mensen van het eigen geslacht wordt deels bepaald door iemands kennis en begrip van sociale vaardigheden die nodig zijn in de omgang met mensen van het eigen en het andere geslacht (Zosuls et al., 2014). Op basis van deze informatie kan worden verwacht dat in relatie met mensen van het andere geslacht individuele verschillen in sociale vaardigheden mogelijk belangrijker zijn dan in relaties met mensen van het eigen geslacht.

De relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht is waarschijnlijk niet eenzijdig. Zo blijkt uit verschillende onderzoeken (Zimmer-Gembeck & Gallaty, 2006; Thomas & Daubman, 2001) dat het zelfvertrouwen van jongvolwassen vrouwen lager is dan die van jongvolwassen mannen. Zimmer-Gembeck en Gallaty (2006) stellen daarnaast dat jongvolwassen vrouwen gevoeliger zijn voor negatieve sociale ervaringen dan mannen. Jongvolwassen vrouwen maken zich sneller zorgen in relaties en zijn meer bezig met de angst om afgewezen te worden (Rose & Rudolph, 2006). Bovendien is er in tegenstelling tot jongvolwassen vrouwen bij jongvolwassen mannen geen verband gevonden tussen het zelfvertrouwen en de kwaliteit van de relatie met mensen van

het eigen of het andere geslacht (Thomas & Daubman, 2001). Met betrekking tot sociale vaardigheden komt uit onderzoek van Taylor et al. (2000) naar voren dat jongvolwassen vrouwen zich meer bezighouden met sociale relaties. Zij richten zich op het maken en onderhouden van vriendschappen en zijn in stressvolle situaties geneigd zich te omringen met vrienden in tegenstelling tot jongvolwassen mannen. Bovendien ervaren jongvolwassen vrouwen hun relaties als sterker en meer belonend vergeleken met jongvolwassen mannen (Thomas & Daubman, 2001). Op basis van deze informatie kan verwacht worden dat de relaties tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht sterker is voor vrouwen dan voor mannen.

Het huidige onderzoek

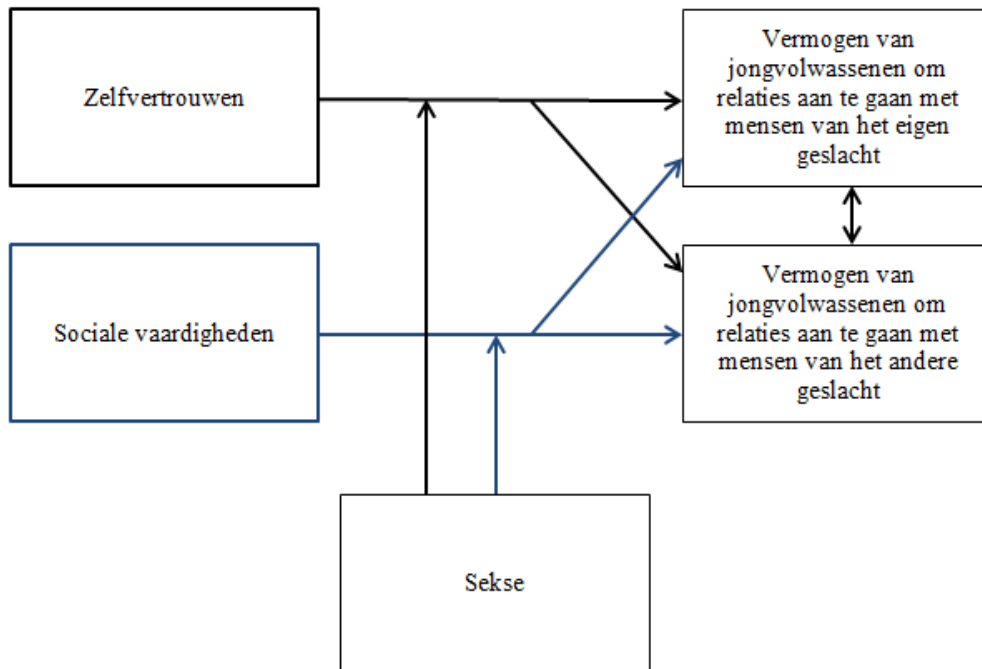
Er is reeds veel onderzoek gedaan naar zelfvertrouwen en sociale vaardigheden bij jongvolwassenen. Opvallend is dat er tot op heden weinig onderzoek is gedaan naar de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht en sekseverschillen. Dit terwijl het begrijpen van de manier waarop jongvolwassenen zichzelf en anderen zien, in de interactie met leeftijdsgenoten van het eigen en het andere geslacht, mogelijkheden biedt om sekse-gerelateerde vooroordelen en discriminatie te voorkomen en de sociale aanpassing te bevorderen (Zosuls et al., 2014). Dit maakt dat onderzoek naar genderspecifieke relatie overtuigingen onder jongvolwassenen van belang is. Dit onderzoek zou daarom een bijdrage kunnen leveren aan het opvullen van het gat met de nog ontbrekende informatie.

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal: Zijn de mate van zelfvertrouwen en sociale vaardigheden gerelateerd aan het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht en zijn deze relaties anders voor jongvolwassen mannen en vrouwen? Naar aanleiding van literatuuronderzoek zijn de volgende hypothesen opgesteld: 1.) De verwachting is dat zowel zelfvertrouwen als sociale vaardigheden positief gerelateerd zijn aan het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht 2.) De verwachting is dat de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht minder sterk is dan in relaties met het andere geslacht. In relaties met het andere geslacht zijn individuele verschillen in zelfvertrouwen en sociale vaardigheden mogelijk belangrijker dan in relaties met hetzelfde geslacht. 3.) De verwachting is dat de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met

De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het Vermogen van Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht sterker is voor vrouwen dan voor mannen.

Conceptueel model

Figuur 1. Model variabelen.

Methode

Design

In het huidige onderzoek is gekozen voor een correlationeel onderzoeksdesign om de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht te onderzoeken.

Participanten

In het onderzoek hebben 292 jongvolwassen studenten deelgenomen, waarvan 29,5% van het middelbaar beroepsonderwijs [MBO], 28% van het hoger beroepsonderwijs [HBO] en 42,5% van het wetenschappelijk onderwijs [WO]. De jongvolwassenen zijn deels geselecteerd uit verschillende onderwijsinstellingen in Nederland en deels geselecteerd uit het netwerk van masterstudenten Orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht. De jongvolwassenen waren tussen de 18 en 25 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 21,5 jaar ($SD = 2,1$). De steekproef bestond uit 213 (72,9%) jongvolwassen vrouwen en 79 (27,1%) jongvolwassen mannen. 72,3% van de steekproef was van autochtone afkomst en 27,7% was van allochtone afkomst.

Procedure

De jongvolwassenen hebben deelgenomen aan het onderzoek door middel van het eenmalig invullen van een anonieme online survey. Aan verschillende onderwijsinstellingen in Nederland is om toestemming gevraagd. Voorafgaand aan het invullen van de survey hebben alle participanten toestemming moeten geven voor het gebruiken van hun antwoorden voor dit onderzoek. Er werd gebruikt gemaakt van aparte vragenlijsten voor MBO studenten en voor HBO en WO studenten. De meeste MBO studenten hebben de survey klassikaal ingevuld. De duur van het invullen van de survey bedroeg ongeveer 45 minuten.

Meetinstrumenten

Het vermogen van jongvolwassen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht werd in dit onderzoek gemeten met de Gender-Based Relationship Efficacy Questionnaire [GBRE] (Zosuls et al., 2014). Deze vragenlijst registreert de psychologische, verbale en gedragsmatige aspecten van interacties tussen jongvolwassen mannen en vrouwen van het eigen en het andere geslacht. De GBRE bestaat uit de subschalen *GBRE-same-sex*, *GBRE-other-sex* en *GBRE-romantic partner*. In het onderzoek werd enkel gebruikt gemaakt van de subschalen *GBRE-same-sex* en *GBRE-other-sex* die elk uit 9 items bestaan. Een voorbeelditem is ‘*Hoe vaak heb je het gevoel dat je weet hoe te praten met mannen/vrouwen?*’. De items werden beantwoord op een vijfpuntsschaal: ‘nooit’ (1), ‘bijna nooit’ (2), ‘soms’ (3), ‘best vaak’ (4) en ‘heel vaak’ (5). Hoge scores op de schaal staan voor hoge uitkomsten op het vermogen om relaties aan te gaan. Uit eerder onderzoek bleek dat de interne consistentie (Cronbachs alfa) van de subschalen *GBRE-same-sex* en *GBRE-other-sex* respectievelijk .93 en .92 waren (Zosuls et al., 2014). De betrouwbaarheid (Cronbachs alfa) van de twee subschalen in dit onderzoek was .89.

Zelfvertrouwen werd gemeten aan de hand van de Rosenberg Self-Esteem Scale [RSES] (1965, Rosenberg). Deze schaal meet het globale gevoel van eigenwaarde. De schaal bestaat uit 10 items. Een voorbeelditem is ‘*Op bepaalde momenten denk ik dat ik niets waard ben*’. De items werden beantwoord op een vierpuntsschaal: ‘helemaal mee oneens’ (1), ‘een beetje mee oneens’ (2), ‘een beetje mee eens’ (3) en ‘helemaal mee eens’ (4). Hoge scores op de schaal staan voor een hoge mate van zelfvertrouwen. Belangrijk om op te merken is dat een hoge score op de items 2,5,6,8 en 9 staat voor een lage uitkomst op de variabele zelfvertrouwen. Om deze reden zijn de betreffende items gehercodeerd. Uit eerder onderzoek bleek dat de interne consistentie (Cronbachs alfa) van de schaal .84 was (Martín-Albo, Núñez, Navarro & Grijalvo, 2007). De betrouwbaarheid (Cronbachs alfa) van deze vragenlijst in dit onderzoek was .85.

Met behulp van de Scale of Perceived Social Self-Efficacy [PSSE] (Smith & Betz, 2000) werden de sociale vaardigheden gemeten. De schaal, bestaande uit 25 items, meet de self-efficacy verwachtingen die gerelateerd zijn aan sociaal gedrag. Een voorbeelditem is ‘Hoe zelfverzekerd ben je, dat je vrijwillig een groep of organisatie leidt?’. De items werden beantwoord op een vijfpuntsschaal: ‘niet zelfverzekerd’ (1), ‘weinig zelfverzekerd’ (2), ‘gemiddeld zelfverzekerd’ (3), ‘behoorlijk zelfverzekerd’ (4) en ‘volledig zelfverzekerd’ (5). Hoge scores op de schaal staan voor goede sociale vaardigheden. Uit eerder onderzoek bleek dat de interne consistentie (Cronbachs alfa) van de schaal .94 was (Smith & Betz, 2000). De betrouwbaarheid (Cronbachs alfa) van de vragenlijst in dit onderzoek was .95.

Analyseplan

In dit onderzoek is sprake van meerdere afhankelijke en onafhankelijke variabelen met continue scores. Allereerst is de correlatie berekend tussen het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Vervolgens is een gepaarde t-test uitgevoerd om te analyseren of er sprake is van een significant verschil tussen de twee afhankelijke variabelen. Met behulp van twee hiërarchische multi-pele regressie analyses is de relatie tussen zelfvertrouwen en sociale vaardigheden op het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht getoetst. Bovendien is er in interactie met deze variabelen getoetst of er sprake is van een moderatie-effect voor sekse. Dit is uitgevoerd door in stap 1 van de regressieanalyse de variabelen voor sekse, zelfvertrouwen en sociale vaardigheden toe te voegen, en in stap 2 de interactie variabele tussen sekse en zelfvertrouwen en tussen sekse sociale vaardigheden toe te voegen.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

In tabel 1 staan de beschrijvende statistieken weergegeven voor de variabelen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen en het andere geslacht, apart voor mannen en vrouwen.

Tabel 1

Correlaties, Gemiddelden en Standaard Deviaties voor Zelfvertrouwen, Sociale Vaardigheden en Vermogen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

	Jongens	Meisjes	Totaal	Range
	(n=79)	(n=213)	(n=292)	

De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het Vermogen van Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

Variabele	1	2	3	4							
					M	SD	M	SD	M	SD	
1. Vermogen om relaties aan te gaan met eigen geslacht	-	.62*	.42*	.44*	4.03	.49	4.12	.53	4.10	.52	2 – 5
2. Vermogen om relaties aan te gaan met andere geslacht	.53*	-	.26*	.48*	3.79	.56	3.83	.57	3.82	.57	1 – 5
3. Zelfvertrouwen	.29*	.32*	-	.43*	3.13	.54	3.06	.53	3.08	.53	1 – 4
4. Sociale vaardigheden	.43*	.53	.46*	-	3.47	.63	3.32	.66	3.36	.65	1 - 5

Noot. De correlaties boven de diagonaal zijn voor vrouwen. De correlaties onder de diagonaal zijn voor mannen. * $p < .001$

Uit de onafhankelijke t-testen voor mannen en vrouwen bleek dat er geen significante genderverschillen waren in de gerapporteerde hoeveelheid zelfvertrouwen ($t(290) = -1.09, p = .24$, two-tailed, $d = -0.13$), sociale vaardigheden ($t(290) = -1.75, p = .69$, two-tailed, $d = -0.23$), het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht ($t(290) = .137, p = .35$, two-tailed, $d = 0.18$) en het andere geslacht ($t(290) = .53, p = .89$, two-tailed, $d = 0.07$). Mannen en vrouwen verschillen dus niet van elkaar in zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht.

Uit de gepaarde t-test kwam naar voren dat het verschil in gemiddelden tussen het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht significant was, $t(291) = 9.16, p < .001$. Dit kan worden gekwalificeerd als een medium effect ($d = 0.51$). Dit wil zeggen dat jongvolwassenen zich minder goed in staat voelen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht dan met het eigen geslacht.

Ten slotte bleek uit de Pearson correlatie analyse dat er een significant verband was tussen het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Dit verband was positief en medium, $r(292) = .56, p < .001$. Hieruit kan geconcludeerd worden dat een beter vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht gepaard gaat met een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht.

Zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht

In tabel 2 zijn de resultaten weergegeven van de hiërarchische multi-pele regressieanalyse waarin het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht werd voorspeld. Uit de analyse bleek in stap 1 dat er een significant hoofdeffect werd gevonden voor zelfvertrouwen ($B = .16$, $SE = .06$, $\beta = .16$, $p < .05$), sekse ($B = -.15$, $SE = .06$, $\beta = -.13$, $p < .05$) en sociale vaardigheden ($B = .29$, $SE = .05$, $\beta = .36$, $p < .001$). Er was sprake van 21% verklaarde variantie ($R^2 = .21$). Dit is een medium effect. Sociale vaardigheden ($\beta = .36$) en zelfvertrouwen ($\beta = .16$) hingen positief samen met het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht. Een hogere mate van sociale vaardigheden en zelfvertrouwen is gerelateerd aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht. Toevoeging van de interactievariabelen tussen zelfvertrouwen en sekse ($p = .30$) en tussen sociale vaardigheden en sekse ($p = .57$) zorgde niet voor een significante toename in de verklaarde variantie. Dit betekent dat de relatie tussen sociale vaardigheden, zelfvertrouwen en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht voor jongvolwassen mannen en vrouwen niet verschilt van elkaar.

Tabel 2

Hiërarchische Multi-pele Regressieanalyse met Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden als Voorspellers en Sekse als Moderator

	Het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2
<i>Stap 1</i>				
Zelfvertrouwen	.16	.06	.16*	.21**
Sekse	-.15	.06	-.13*	
Sociale vaardigheden	.29	.05	.36**	
<i>Stap 2</i>				
Zelfvertrouwen	-.01	.17	-.01	.00
Sekse	-.15	.06	-.13*	
Zelfvertrouwen * Sekse	.13	.13	.18	
Sociale vaardigheden	.37	.14	.46*	
Sociale vaardigheden * Sekse	-.06	.11	-.10	

Noot. * $p < .05$, ** $p < .001$

Zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht

In tabel 3 zijn de resultaten weergegeven van de multiële hiërarchische regressieanalyse waarin het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht werd voorspeld. Uit de analyse bleek in stap 1 dat er geen significant hoofdeffect werd gevonden voor zelfvertrouwen ($B = .10$, $SE = .06$, $\beta = .09$, $p = .11$). Dit betekent dat zelfvertrouwen niet gerelateerd is aan het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht, wanneer er gecontroleerd wordt voor andere variabelen. Wederom werd er een hoofdeffect gevonden voor sociale vaardigheden ($B = .41$, $SE = .05$, $\beta = .48$, $p < .001$). Er was sprake van 27% verklaarde variantie ($R^2 = .27$). Dit is een groot effect. Sociale vaardigheden hingen positief samen ($\beta = .48$) met het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht. Een hoge mate van sociale vaardigheden is gerelateerd aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht. Toevoeging van de interactievariabelen tussen zelfvertrouwen en sekse ($p = .80$) en tussen sociale vaardigheden en sekse ($p = .86$) zorgde niet voor een significante toename in de verklaarde variantie. Dit betekent dat de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht voor jongvolwassen mannen en vrouwen niet verschilt van elkaar. Van de twee onafhankelijke variabelen is sociale vaardigheden de grootste voorspeller, omdat dit de enige variabele is die significant samenhangt met het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht. Bovendien heeft het de grootste gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten.

Tabel 3

Hiërarchische Multiële Regressieanalyse met Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden als Voorspellers en Sekse als Moderator

	Het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2
<i>Stap 1</i>				
Zelfvertrouwen	.10	.06	.09	.27**
Sekse	-.11	.06	-.09	
Sociale vaardigheden	.41	.05	.48**	
<i>Stap 2</i>				
Zelfvertrouwen	.14	.18	.13	.00

De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het Vermogen van Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

Sekse	-.11	.07	-.08
Zelfvertrouwen * Sekse	-.03	.13	-.04
Sociale vaardigheden	.44	.15	.50*
Sociale vaardigheden * Sekse	-.02	.11	-.03

Noot. * $p < .05$, ** $p < .001$

Conclusie en discussie

Uit het huidige onderzoek is gebleken dat een hogere mate van sociale vaardigheden gerelateerd was aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Een hogere mate van zelfvertrouwen was enkel gerelateerd aan een verbeterd vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht. Jongvolwassen mannen en vrouwen verschilden niet van elkaar in de relaties tussen zelfvertrouwen en sociale vaardigheden op het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Tot slot is gebleken dat jongvolwassenen zich minder goed in staat voelden om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht dan met het eigen geslacht.

Zoals verwacht is er een positief verband gevonden tussen sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Jongvolwassenen die veel sociale vaardigheden ervaren, zijn beter in staat zijn om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Onderzoeken van Coleman (2003) en Bilgin en Akkapulu (2007) ondersteunen deze bevindingen. Zij stellen dat sociale vaardigheden belangrijk zijn voor het aangaan van relaties bij jongvolwassenen en dat beperkte sociale vaardigheden samengaan met beperkte sociale relaties. De bevindingen sluiten tevens aan bij de theorie van Argyle (1973), waarin gesteld wordt dat sociale vaardigheden worden aangeleerd door oefening en observaties in sociale situaties. Wanneer een jongvolwassene veel contact heeft met anderen, groeien de sociale vaardigheden en wordt het aangaan van relaties makkelijker (Argyle, 1973; Zimmer-Gembeck & Gallaty, 2006). Sociale vaardigheden bevorderen tevens de motivatie om mensen te helpen en zijn volgens Argyle (1973) daarom noodzakelijk om succesvol relaties aan te gaan.

In het huidige onderzoek is zoals verwacht een positief verband gevonden tussen zelfvertrouwen en het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht. Echter is, tegen de verwachting in, geen verband gevonden tussen zelfvertrouwen en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht, wanneer er gecontroleerd wordt voor sociale vaardigheden. Sociale vaardigheden zijn dus belangrijker voor het vermogen om relaties aan te gaan dan gevoelens van zelfvertrouwen.

Verschillende onderzoeken spreken dit echter tegen, waaruit blijkt dat zelfvertrouwen wel gerelateerd is aan het aangaan van relaties (Murray et al., 2002; Anthony et al., 2007; Benish-Weisman et al., 2015). Een mogelijke verklaring voor deze uitkomst is dat zelfvertrouwen in voorgaande onderzoeken niet gecontroleerd werd voor andere variabelen, zoals sociale vaardigheden. Ondersteuning voor de bevindingen wordt gevonden in het onderzoek van Laible et al. (2004), waaruit blijkt dat de relatie tussen zelfvertrouwen en relaties met leeftijdsgenoten gemedieerd wordt.

Er zijn geen sekseverschillen gevonden in de relaties tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen en het andere geslacht. Op basis van eerder onderzoek werd echter verwacht dat deze relaties sterker zouden zijn voor jongvolwassen vrouwen, aangezien vrouwen minder zelfvertrouwen hebben dan mannen en zich meer bezighouden met relaties (Thomas & Daubman, 2001; Zimmer-Gembeck & Gallaty, 2006; Taylor et al., 2000). Dat in dit onderzoek geen sekseverschillen zijn gevonden is mogelijk te verklaren door de gemiddelde leeftijd van de jongvolwassenen. In het onderzoek van Thomas en Daubman (2001) lag de gemiddelde leeftijd tussen 16 – 18 jaar. De gemiddelde leeftijd in dit onderzoek was 21,5 jaar. Daarnaast zou de representativiteit van de groep mannen in dit onderzoek een rol kunnen spelen. De mannen zijn geworven binnen het netwerk van voornamelijk vrouwelijke orthopedagogiek studenten. Door hun vriendschappen met vrouwen hebben zij mogelijk meer vrouwelijke eigenschappen.

Tot slot zijn er, zoals verwacht, verschillen gevonden tussen het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Jongvolwassenen voelen zich minder goed in staat om relaties aan te gaan met mensen van het andere geslacht dan met het eigen geslacht. Dit komt overeen met de literatuur, waarin naar voren komt dat jongvolwassen mannen en vrouwen van nature geneigd zijn om op te trekken met mensen van het eigen geslacht en kan leiden tot verschillende ontwikkelingstrajecten (Zosuls et al., 2014; Mehta & Strough, 2009; Maccoby, 1998). Aangezien jongvolwassenen meer ervaring hebben in de omgang met mensen van het eigen geslacht, is het aannemelijk dat zij zich binnen deze relaties zekerder voelen. Zo blijkt uit onderzoek van Zosuls et al. (2014) dat jongvolwassenen meer zelfvertrouwen hebben in de omgang met mensen van het eigen geslacht dan met mensen van het andere geslacht. In tegenstelling tot de verwachting is de relatie tussen zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en het vermogen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht niet minder sterk gebleken dan in relaties met het andere geslacht. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat

de gemiddelde leeftijd in dit onderzoek hoger lag dan in voorgaande onderzoeken (Thomas & Daubman, 2001; Zosuls et. al, 2014). De neiging om relaties aan te gaan met mensen van het eigen geslacht neemt af gedurende de adolescentie (Strough & Covatto, 2002). Aangezien de jongvolwassenen in dit onderzoek ouder waren, hebben zij meer ervaring opgedaan in relaties met het andere geslacht waardoor zelfvertrouwen en sociale vaardigheden mogelijk gegroeid zijn en het verschil hierdoor kleiner is geworden.

Een sterk punt van het huidige onderzoek is de hoge betrouwbaarheid van de vragenlijsten die zijn gebruikt en de grootte van de steekproef met verschillende opleidingsniveaus. Een beperking van het onderzoek is dat er bij het meten van de variabelen gebruik is gemaakt van zelfrapportage. Hierbij kan de vraag gesteld worden in hoeverre de participanten de vragenlijsten naar eerlijkheid hebben ingevuld. Naast het gebruik van een zelfrapportagelijst zou er bij een volgend onderzoek gebruik gemaakt kunnen worden van observaties of meerdere informatiebronnen. Zo zou een ouder of onderzoeker bepaald gedrag kunnen rapporteren. Een tweede beperking is het feit dat er gebruik is gemaakt van een selecte steekproef. Een aanbeveling voor nader onderzoek is om gebruik te maken van een aselechte steekproef door jongvolwassenen willekeurig te selecteren uit onderwijsinstanties vanuit het hele land. Tot slot wordt voor toekomstig onderzoek aanbevolen om met een longitudinaal onderzoeksdesign te onderzoeken of er per leeftijdscategorie verschillen zijn in zelfvertrouwen en sociale vaardigheden en het verloop hiervan te onderzoeken. In verschillende onderzoeken zijn namelijk verschillen naar voren gekomen (Thomas & Daubman, 2001; Zimmer-Gembeck & Gallaty, 2006). Voor de praktijk betekenen de resultaten van het onderzoek dat het van belang is om de samenhang tussen sociale vaardigheden, zelfvertrouwen en sociale relaties in kaart te brengen. Jongvolwassenen die moeilijk vrienden kunnen maken en weinig sociale vaardigheden hebben zouden gestimuleerd kunnen worden door het volgen van een sociale vaardigheidstraining (Spence, 2003). Bevordering van sociale vaardigheden leidt niet enkel tot verbetering in het aangaan van relaties, maar werkt ook preventief tegen de effecten van gepest worden in de adolescentie (Spence, 2003; Fitzpatrick & Bussey, 2014). Concluderend kan gezegd worden dat zelfvertrouwen en met name sociale vaardigheden een belangrijke rol spelen in de manier waarop jongvolwassenen relaties aangaan met mensen van het eigen geslacht en het andere geslacht. Tot slot levert dit onderzoek meer duidelijkheid op over het vermogen van jongvolwassenen om relaties aan te gaan met mensen van het eigen en het andere geslacht en onderliggende mechanismen van gendersegregatie. Zo is er een onderscheid in de manier waarop jongvolwassenen hun relaties met beide geslachten aangaan.

Literatuur

- Anthony, D. B., Wood, J. V., & Holmes, J. G. (2007). Testing sociometer theory: Self-esteem and the importance of acceptance for social decision-making. *Journal of Experimental Social Psychology, 43*(3), 425-432. doi:10.1016/j.jesp.2006.03.002
- Argyle, M. (1973). *Social interaction* (Vol. 103). New Jersey: Transaction Publishers.
- Benish-Weisman, M., Daniel, E., Schiefer, D., Möllering, A., & Knafo-Noam, A. (2015). Multiple social identifications and adolescents' self-esteem. *Journal of Adolescence, 44*, 21-31. doi:10.1016/j.adolescence.2015.06.008
- Berndt, T. J. (2002). Friendship quality and social development. *Current Directions in Psychological Science, 11*(1), 7-10. doi: 10.1111/1467-8721.00157
- Bilgin, M., & Akkapulu, E. (2007). Some variables predicting social self-efficacy expectation. *Social Behavior and Personality: An International Journal, 35*(6), 777-788. doi:10.2224/sbp.2007.35.6.777
- Coleman, P. K. (2003). Perceptions of parent-child attachment, social self-efficacy, and peer relationships in middle childhood. *Infant and Child Development, 12*(4), 351-368. doi:10.1002/icd.316
- Fitzpatrick, S., & Bussey, K. (2014). The role of perceived friendship self-efficacy as a protective factor against the negative effects of social victimization. *Social Development, 23*(1), 41-60. doi:10.1111/sode.12032
- La Greca, A. M., & Harrison, H. M. (2005). Adolescent peer relations, friendships, and romantic relationships: Do they predict social anxiety and depression? *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 34*, 49-61. doi:10.1207/s15374424jccp3401_5
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviours. *Journal of Adolescence, 27*(6), 703-716. doi:10.1016/j.adolescence.2004.05.005
- Leary, M. R. (2005). Sociometer theory and the pursuit of relational value: Getting to the root of self-esteem. *European Review of Social Psychology, 16*(1), 75-111. doi:10.1080/10463280540000007
- Leary, M. R., & Baumeister, R. F. (2000). The nature and function of self-esteem: Sociometer theory. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology, 32*, 1-62.
- Maccoby, E. E. (1998). *The two sexes: Growing up apart, coming together*. Cambridge: Harvard University Press. doi: 10.2307/2655304

- Martín-Albo, J., Núñez, J. L., Navarro, J. G., & Grijalvo, F. (2007). The Rosenberg Self-Esteem Scale: Translation and validation in university students. *The Spanish Journal of Psychology*, *10*(02), 458-467. doi:10.1017/S1138741600006727
- Mehta, C. M., & Strough, J. (2009). Sex segregation in friendships and normative contexts across the life span. *Developmental Review*, *29*(3), 201-220.
doi:10.1016/j.dr.2009.06.001
- Murray, S. L., Rose, P., Bellavia, G. M., Holmes, J. G., & Kusche, A. G. (2002). When rejection stings: How self-esteem constrains relationship-enhancement processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, *83*(3), 556.
doi:10.1037/0022-3514.83.3.556
- Rose, A. J., & Rudolph, K. D. (2006). A review of sex differences in peer relationship processes: Potential trade-offs for the emotional and behavioral development of girls and boys. *Psychological Bulletin*, *132*(1), 98. doi:10.1037/0033-2909.132.1.98
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press. doi: 10.1126/science.148.3671.804
- Smith, H. M., & Betz, N. E. (2000). Development and validation of a Scale of Perceived Social Self-Efficacy. *Journal of Career Assessment*, *8*(3), 283-301.
doi:10.1177/106907270000800306
- Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and Adolescent Mental Health*, *8*(2), 84-96.
doi: 10.1111/1475-3588.00051
- Strough, J., & Covatto, A. M. (2002). Context and age differences in same-and other-gender peer preferences. *Social Development*, *11*(3), 346-361. doi: 10.1111/1467-9507.00204
- Taylor, S.E., Shelley, E., Klein, L. C., Lewis, B. P., Gruenewald, T. L., Gurung, R. A., & Updegraff, J. A. (2000). Biobehavioral responses to stress in females: Tend-and-befriend, not fight-or-flight. *Psychological review*, *107*(3), 411.
doi: 10.1037//0033-295X.107.3.411
- Thomas, J. J., & Daubman, K. A. (2001). The relationship between friendship quality and self-esteem in adolescent girls and boys. *Sex Roles*, *45*(1-2), 53-65.
doi:10.1023/A:1013060317766
- Zimmer-Gembeck, M. J., & Gallaty, K. J. (2006). Hanging out or hanging in? Young females' socioemotional functioning and the changing motives for dating and romance. *Advances in psychology research*, *44*, 81-112.

De Relatie Tussen Zelfvertrouwen en Sociale Vaardigheden op het Vermogen van
Jongvolwassenen om Relaties Aan te Gaan met Mensen van het Eigen en het Andere Geslacht

Zosuls, K. M., Field, R. D., Martin, C. L., Andrews, N. C., & England, D. E. (2014). Gender-Based Relationship Efficacy: Children's self-perceptions in intergroup contexts. *Child Development*, 85(4), 1663-1676. doi: 10.1111/cdev.12209